

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Kemal MEMİŞOĞLU tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Dr. Heval BOZDAĞ

Ağrı Milletvekili

Türkiye'de bilgisayarlı tomografi (BT) ve manyetik rezonans (MR) görüntüleme hizmetlerinin kullanım düzeyi son yıllarda dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. OECD tarafından yayımlanan sağlık istatistiklerinde Türkiye'nin nüfus başına düşen görüntüleme cihazı sayısında OECD ortalamasının altında bulunmasına rağmen, kişi başına ve cihaz başına düşen görüntüleme sayılarında üst sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Bakanlığınız tarafından yayımlanan Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2024 verileri ile de bu durum ortaya konulmaktadır. Buna göre Türkiye'de 2024 yılı itibarıyla 1.379 bilgisayarlı tomografi (BT) ve 1.031 manyetik rezonans (MR) cihazı bulunmaktadır. Aynı yıl içerisinde 29.495.512 BT ve 20.945.171 MR görüntülemesi gerçekleştirilmiştir. Yine aynı yıllıktaki uluslararası karşılaştırmalara göre Türkiye'de bir milyon kişiye düşen MR cihazı sayısı 12,0 iken OECD ortalaması 19,7; bir milyon kişiye düşen BT cihazı sayısı ise 16,1 iken OECD ortalaması 28,8'dir. Buna karşılık bin kişiye düşen BT görüntüleme sayısı Türkiye'de 344, OECD ülkelerinde 180; bin kişiye düşen MR görüntüleme sayısı Türkiye'de 245, OECD ülkelerinde 92 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca cihaz başına düşen yıllık görüntüleme sayılarında da Türkiye'de MR cihazı başına 20.315, BT cihazı başına 21.389 görüntüleme yapılırken, OECD ortalamaları sırasıyla 5.562 ve 7.813'tür.

Dikkat çeken bir diğer olgu da Sağlık Bakanlığı hastanelerindeki görüntüleme sayılarının, daha komplike ve zor vakaların izlendiği üniversite hastanelerinden daha yüksek oluşudur. Bu durum Bakanlığınıza bağlı devlet hastanelerindeki yoğunluğun, muayene sürelerinin yetersiz kalmasına ve gereksiz tomografi ile MR isteminin artışına yol açtığı söylenebilir. Görüntüleme yöntemleri tanı ve tedavi süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olmakla birlikte, özellikle iyonlaştırıcı radyasyon içeren bilgisayarlı tomografi uygulamalarının gereklilik ve uygunluk kriterleri çerçevesinde kullanılması hasta güvenliği açısından önem taşımaktadır. Gereksiz veya endikasyon dışı kullanımların uzun vadeli halk sağlığı sonuçları doğuracağı, bu kullanımlara bağlı olarak iyonizan radyasyon maruziyeti nedeniyle kanser riskinde artışlar gerçekleşeceği açıktır. Sağlık hizmetlerinde artan hasta yoğunluğu, muayene sürelerinin kısalığı, performans odaklı sağlık hizmeti sunumunun ve görüntüleme hizmet alımı nedeni ile şirketlerin kâr baskısının görüntüleme istemleri üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2024 verilerine göre 2024 yılında 29.495.512 BT ve 20.945.171 MR görüntülemesi gerçekleştirilmiştir. 2025 yılı ve 2026 yılı ilk 6 aylık dönemde gerçekleştirilen toplam BT ve MR görüntüleme sayıları kaçtır?
2. Aynı dönemde cihaz başına düşen BT ve MR görüntüleme sayıları nedir?
3. 1 Ocak 2025 tarihinden bu yana kamu, üniversite ve özel sağlık kuruluşlarında hizmete alınan yeni BT ve MR cihazı sayısı kaçtır?
4. Kamu hastanelerinde radyoloji uzmanı başına düşen günlük ve yıllık raporlama sayıları nedir?
5. Türkiye'de kamu hastanelerinin kaçında BT ve/veya MR görüntüleme hizmetleri hizmet alımı (taşeron) yöntemiyle yürütülmektedir? Bu hastanelerin yıllara göre sayısı nedir?
6. Görüntüleme hizmet alımı yapılan hastanelerde, hizmet alımının olmadığı yıllara göre görüntüleme sayılarında anlamlı bir artış söz konusu mudur? Bu konuda bakanlığınızın bir çalışması olmuş mudur?
7. Görüntüleme hizmet alımı sözleşmelerinde hizmet sunucusuna yapılan ödemeler hangi kriterlere göre belirlenmektedir? Çekilen görüntüleme sayısı, rapor sayısı veya benzeri işlem hacmine dayalı herhangi bir ödeme modeli uygulanmakta mıdır?
8. Son on yıl içerisinde endikasyon dışı görüntüleme istemlerinin azaltılmasına yönelik yapılmış herhangi bir denetim, analiz veya çalışma bulunmakta mıdır?

9. Kamu hastanelerinde ortalama poliklinik muayene süresi ile görüntüleme istem sıklığı arasındaki ilişkiye dair Bakanlığınızca yapılmış herhangi bir çalışma mevcut mudur?
10. Hastaların maruz kaldığı kümülatif tıbbi radyasyon dozlarının ulusal düzeyde izlenmesine yönelik bir kayıt ve takip sistemi bulunmakta mıdır? İyonizan radyasyona maruz kalmaya bağlı artan kanser riskleri konusunda bir takip ve değerlendirme yapılmakta mıdır?
11. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2024 verilerine göre Türkiye’de MR cihazı başına düşen görüntüleme sayısı OECD ortalamasının yaklaşık 3,6 katı, BT cihazı başına düşen görüntüleme sayısı ise OECD ortalamasının yaklaşık 2,7 katıdır. Bakanlığınız tarafından bu farklılığın nedenlerine ilişkin yapılmış herhangi bir analiz, etki değerlendirmesi veya araştırma bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise sonuçları nelerdir?
12. Bakanlığınız tarafından BT ve MR istemlerinin klinik uygunluğunu ölçmeye, değerlendirmeye ve izlemeye yönelik herhangi bir gösterge, kriter veya denetim mekanizması kullanılmakta mıdır? Kullanılıyorsa bunlar nelerdir?
13. Kullanılmıyor ise Bakanlığınızın görüntüleme hizmetlerinde klinik uygunluğun artırılması, gereksiz tetkiklerin azaltılması ve hasta güvenliğinin güçlendirilmesine yönelik bir eylem planı olacak mıdır?